

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Toteamme yleisesti, että globaalit haasteet koulutuksessa, koulutuksen kansainvälinen yhteistyö eri tasojen koulutustavoitteissa ja koulutusvienti näkyy koulutuspoliittisessa selonteossa vain ohuesti ja painottuu suunnitelmassa ensisijaisesti Suomessa tapahtuvaan ”kotokansainvälistymiseen”.

Toteamme, että osaamisintensiivisessä maailmassa Suomalainen osaaminen kilpailee aiempaa vahvemmin korkeaa osaamista edellyttävien ratkaisujen tuottamisessa. Koulutuksen ja tutkimuksen tuki työelämän ja vientisektorin kehittämisessä on unohdettu luonnoksessa kokonaan. Esitämme vahvistettavaksi suomalaisen koulutuksen kansainvälisiä vuorovaikutuksen tapoja ja malleja vahvemmin osaksi suunnitelmaa. Suomalaista koulutusta arvostetaan maailmalla ja koulutusjärjestelmäämme kohtaan kohdistuu eri tasoilla kiinnostusta. Kiinnostus ei kanavoidu yksinomaan koulutus- ja tutkimusverkostoissa, mutta selvästi laajemmin koulutusjärjestelmien, hallinnon, kansainvälisen työelämän ja yksityisen sektorin suunnista.

Lisäksi toteamme, että koulutuspoliittisia suunnitelmia tehtäessä huomioitaisiin laajapohjaisessa valmistelutyössä myös liiketaloudellisesti tapahtuvan suomalaisen koulutuksen viennin toimijoiden näkemykset ja tarpeet. Koulutusrakenteissa kaikilla asteilla tulisi kotimaisen ohjauksen ja säätelyn rinnalla kulkea jatkuvasti tieto tehtyjen ratkaisujen merkityksestä kansainväliselle koulutusyhteistyölle ja sen kehitys. Tällöin erilliset kansainvälistymisen suunnitelmat olisivat myös paremmin integroitavissa oman järjestelmämme vahvuuksia tukemaan. Koulutusvienti perustaa olemassaolonsa kokonaisvaltaisesti selonteossa esitetystä koulutuksen kokonaisuudesta. Tarkastelussa tulisikin huomioida muu todetun lisäksi se, miten koulutuksen kokonaisprosessia voidaan hyödyntää koulutusviennissä? miten suomalaista koulutuksen prosessia ja osaamista, sen osa-alueita sekä teknologian mahdollisuuksia voidaan kehittää koulutus- ja osaamisen vientiin ja miten niitä implementoidaan kohdemaihin, ja lopuksi miten Education Finland ja muut koulutusviennin parissa toimijat voivat tuoda parhaita käytänteitä maailmalta arvioitavaksi Suomalaiseen järjestelmään.

Kiitämme mahdollisuudesta lausua ja toivomme, että näkemyksemme huomioidaan jatkotyössä.

Nils Lagerström

Kindiedays Oy

Varhaiskasvatuksen koordinaatioryhmän puheenjohtaja, Education Finland -ohjelma

Maria Haapaniemi

Polar Partners Oy

Yleissivistävän koulutuksen koordinaatioryhmä puheenjohtaja, Education Finland -ohjelma

Carita Prokki

Tampereen ammattikorkeakoulu

Korkeakoulut ja oppiminen koordinaatioryhmän puheenjohtaja, Education Finland -ohjelma

Mervi Jansson

OEP

Ammatillisen koulutuksen KV tutkintotoimikunnan kehittämissryhmän puheenjohtaja

Jouni Kangasniemi

Education Finland -ohjelma/OPH

ohjelmajohtaja

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Kansainvälisyys ja globaali vaikuttavuustyö koulutuksen ja tutkimuksen aloilla korostuu varmasti nyt esitettyä vahvemmin.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Toteama, jonka mukaan oppimisen edellytykset rakentuvat laadukkaassa varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa on mielestämme oikea ja perusta, jolle myöhempi oppiminen rakentuu.

Toteamme, että varhaiskasvatuksen perusopetuksen merkitystä ei tulisi arvioida vain kansainvälisten PISA, TIMMS ja muiden testien perusteella, kuten nyt yksipuolisesti todetaan. Vähintään yhtä tärkeää olisi korostaa kotimaisen oman tutkimustiedon merkitystä varhaiskasvatuksen ja koulutuksemme vahvuuksista ja kehittämiskohteista sekä yhtenä toimenpiteenä ehdotamme edistettäväksi tätä koskevaa tutkimusta myös omista lähtökohdistamme, yhteistyössä kansainvälisten tutkijoiden kanssa. Tällä edistetään tutkimusperusteista alan kehittämistä ja päätöksentekoa jatkossakin. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestelmät eri maissa eroavat suurestikin eri maissa, jolloin kansainvälissä tutkimuksissa ei välttämättä tunnisteta suomalaisen järjestelmän vahvuuksia. Koulutuksen tutkimustiedolle on vahva tarve jatkossakin.

Myös viennin mahdollistava ja skaalautuva liiketoiminta rakentuu useimmiten hyödyntäen teknologiaa tavalla tai toisella. Tässä on tärkeää, että suomalaisille yrityksille tarjotaan mahdollisuus kehittää tuotteitaan yhdessä suomalaisten koulujen ja oppilaitosten kanssa. Osaava ja vaativa toiminta Suomessa antaa tarvittavia referenssejä myös maailmalle.

Esitämme, että 2040-luvulle mentäessä, Suomella olisi vahvempi rooli myös kansainvälisen globaalin varhaiskasvatuksen ja koulutuksen laadun varmistamisessa. Yksi ensimmäisistä askelmista tätä kohti olisi luoda ja vakiinnuttaa laatukriteeristö, jolla vahvistettaisiin suomalaistyyppien varhaiskasvatuksen toiminta myös kansainvälisessä yhteydessä (saman suuntaisesti kuin nyt on luotu suomalaistyyppisiä kansainvälisiä kouluja varten).

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Koulutuksen järjestäjiä tulisi kannustaa muodostamaan nykyistä laajempia ja kansainvälisiä kokonaisuuksia ja tiivistämään yhteistyötä työelämän ja kansainvälisen koulutuksen mahdollistavaksi. Suomalainen lukio eroaa monella tavalla muista kansainvälisistä toisen asteen yleissivistävistä tutkinnoista, ja näin ollen tarjoaisi kaivatun oppilaskeskeisen ja joustavan opiskeluvaihtoehdon myös muihin maihin. Tämä edellyttäisi sitä, että luodaan mahdollisuus englanninkielisen ylioppilastutukinnon tarjoamiseksi sekä Suomessa että kansainvälisesti. Tämä edellyttäisi myös kansainvälisen lukion OPS kehittämistä lukiokoulutuksen (ja sen vientimahdollisuuksien) tueksi.

Esitämme, että myös ammatillisten tutkintojen osalta tulisi mahdollistaa nykyistä joustavampi mahdollisuus tarjota koulutusta ja tutkintoja myös muilla kuin kotimaisilla kielillä. Koulutuksen järjestäjien säätely tältä osin tulee uudistaa. Tutkintojen perusteet tulisi lähtökohtaisesti koota niin, että tutkintoja voidaan tarjota myös kansainvälisesti – varsinkin nyt, kun puhutaan pidemmän aikajänteen kehittämisestä. Tutkintotoimikuntien roolia ja työtä tältä osin tulee myös uudistaa ja tämä suunta tulisi kuvata ja huomioida selonteossa.

Toisen asteen työelämäkumppanuuksissa tulisi huomioida Suomen tavoite vahvistaa ja vauhdittaa myös toisen asteen koulutusviennin mahdollisuuksia ja erityisesti ratkaisujen vienti ulkomaille. Kysyntä toisen asteen koulutukselle maailmalla on vahvaa. Tällä hetkellä emme voi vastata meille kohdistuvaan kysyntään itse itsellemme asettamistamme rajoitteista ja säädöksistä johtuen.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Tavoite, jossa korkeakoulujen opiskelijoista on ulkomaalaisia 15 % on oikean suuntainen. Tavoitteeseen pääsemiselle tulisi asettaa selkeät määrälliset tavoitteet muutaman vuoden tarkasteluväleille.

Digitalisaation edistäminen korkea-asteella on oikea ja välttämätön tavoite, jotta joustavuus, monipuolinen tarjonta ja oppijakeskeisyyttä edistävät rakenteet ovat mahdollisia yli korkeakoulusektoreiden JA kansainvälisesti. Kansainvälinen ulottuvuus on heikosti esitettyä tällä hetkellä. Korkeakouluja tulisi kehittää erityisesti kansainvälisyys ja digitaalisuus huomioiden tulevana vuosina.

Suomeen tulisi luoda menettelyt opiskelijaviisumin luomiseksi, kansainvälisten opiskelijoiden maahantulon varmistamiseksi.

Kansainväliset tutkintokoulutusohjelmat, yhteistutkinnot ja uudet lyhyemmät sertifioidut opintokokonaisuudet tulee huomioida kotimaisten omien tutkinto-ohjelmien rinnalla.

Korkeakoulujen oman koulutusviennin osalta tulisi luoda uusia rahoitusmahdollisuuksia, joilla tutkimuksesta luodaan uutta liiketoimintaa ja tuotetaan vahvuuksillemme perustuvia ratkaisuja uusiksi koulutusviennin palveluiksi.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

-

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

-

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

**Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät.
Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat**

-

Kangasniemi Jouni
Education Finland - Opetushallitus/Education Finland -ohjelma